

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Duo Tractatus

Moneta, Giampietro

Marburg, 1628

I. An soli & omnes antiquiores canonici optare possint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63048](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63048)

- 50 *Dominium pecunie soluta negotiorum gestori acquiratur creditori ratihabitione secuta.*
- 60 *Optio per quemcumq; nomine meo facta forte valet, si ratum habeam.*
- 61 *Beneficium potest alicui conferri nomine absentis.*
- 62 *Beneficium impetrari potest sine mandato.*
- 63 *Coniuncta persona sine mandato admittitur ad optandum; sicut etiam in beneficalibus, num. 64 requiritur tamen ratihabitione, num. 69.*
- 65 *Coniuncta persona regulariter admittuntur, si caveant de rato; & qua illa sint. num. 66. & usque ad quem gradum. num. 67.*
- 68 *Canonicus, aut alias coniunctus conjunctione spirituali non potest pro alio coniuncto impetrare, aut acceptare.*
- 69 *Ratihabitione requiritur ubi aliquis sine mandato speciali, aut sine libera pro alio optavit: & in ratihabitione huiusmodi per antiquiores facienda pendente possint iuniores interim optare. numero 70.*

CAP. IV.

Quinam optare possint prabendas.

QUÆRO PRIMO, *An soli & omnes antiquiores canonici optare possint?*

PRIMA CONCLUSIO. Illud certum est, solos canonicos, seu beneficiatos in aliqua ecclesia collegiata regulariter † optare posse, ut patet ex iis, quæ supra diximus, c. 1. q. 2. & c. 3. q. 1. ubi etiam diximus, posse induci consuetudinem, ut beneficiatus in aliqua ecclesia, dummodo constituat aliqua ratione unum corpus cum canonicis, possit optare canonicatum, seu prabendam vacantem, vel non optatam: pro quo etiam facit decis. Delphin. Franc. Marc. 1271. nu. 4. immo etiam ibid. ostendimus, posse beneficiatos inter se optare, dummodo collegium in aliqua ecclesia constituent.

S E C U N D.

SECUNDA CONCLUSIO. Consuetudo optandi inducta, † quod canonici opteat, non ita extenditur, ut prælati, aut dignitatem habentes possint optare canonicas præbendas: ita *Calder. cons. 5. de consuetud. quem etiam refert, & sequi videtur Roch. Curt. c. fin. de consuet. sect. 4. num. 7. ad fin.* tum quod consuetudo non extendatur † de persona ad personam, maxime ubi sunt diversæ qualitatis, & conditionis, *juxta not. per Dd. in c. fin. de off. Archid. & c. 2. de Capell. Monach.* tum quod in hujusmodi, quæ sunt stricti juris; uno expresso non venit aliud, *c. susceptum, de rescript. in 6. & c. quavis, de præben. eod. lib.* Et hoc forte voluit Franc. Marc. *decis. Delphin. 1266. 1. part.* dum dixit, in optione non admitti descensum, ne sit contraria *decis. paulo ante positæ, quæ est 1258 nu. 4. eadem prim. par.* ubi aperte admittit, posse optari minorem præbendam: facit etiam optime *Rot. decis. 5. de consuet. in no. versic. aliam rationem, & vers. præterea videtur,* dum ipsa quoque ait, quod ubi sunt distincti gradus præbendarum, non admittitur descensus.

TERTIA CONCLUSIO. Probabile est, † quod ubi præbenda habet annexum aliquod perpetuum officium, puta Pœnitentiarum, non potest, qui eam habet, alteram optare: ita *in specie tradit Navar. cons. 14. de rebus eccles. non alien. volum. 1. per totum.* Probat primo hanc opinionem, quod divisio † beneficiorum unitorum requirit, ut dividens habeat auctoritatem, & potestatem id faciendi, *c. sicut unire, cum ibi not. de excess. prælat. & quod servetur solemnitas in modo dividendi, & concurret justa causa id faciendi, c. 1. de reb. eccles. non alien. in 6. sicut & unio, ut probatur in d. c. sicut unire, junctâ clem. 2. de rebus eccl. non alien.* quod si optaret Pœnitentiarius præbendam vacantem, divideret præbendam suam à Pœnitentiarum officio; item uniret officium alteri præbendæ, quæ est tertia *Navar. ratio, sine ulla justa causa, aut solemnitate.* Neque verisimile est, Concilium generale & Romanam ecclesiam voluisse privatis hominib. facultatem concedere

- tam leviter, & sine solemnitate tot uniones, & divisiones; & hæc est 6. illius ratio ab hac prima dependens. Secundo non potest beneficiarius † suum beneficium diminuerere, aut damno afficere, *c. delictum, de reg. jur. in 6. cum ibi adnot. & similib.* at vero Pœnitentiarius optando damnum afficeret proprio officio; posset enim optare minorem præbendam, *juxta gloss. crebrius receptam in c. fin. de consuet. in 6. (ut etiam nos supra ostendimus cap. 3. qua. ult.)* Quod si objicias de aliis canonicis, respondet d. sparem esse rationem, cum canonicus † non habeat successorem, *juxta gloss. singularem receptam in c. quod sicut, de elect. quod etiam notavit Franc. Marc. in decis. Delphin. 1232. n. 3. & 1261. num. 3. 1. part.* unde sibi potest præjudicare, Pœnitentiarius vero habet successorem, cui optando præjudicaret. Tertio, quia quod operatur oppositum in opposito debet & operari propositum in proposito, *cap. sciendum, c. 8. q. 1. l. & si contra, ff. de vulg. & pup. l. sed* præbenda Pœnitentiarum optari non potest, quod tamen non probat Nav. nos breviter ostendimus *supra cap. 3. q. 6.* ergo neque ipse debet posse optare alterius præbendam. Quarto, quia Pœnitentiarius † habet principaliter officium Pœnitentiariæ, præbendam autem habet per annexionem, & quasi rem peremptoriam, sicut qui habet ecclesiam parochialem suæ præbendæ, vel alteri beneficio annexam, non censetur † habere curam animarum, *cap. super eo, de præbend. in 6.* quare cum non possit optare aliam præbendam ratione officii, quod est principale, & quoddam vivum, non poterit id facere ratione præbendæ, quæ est accessorium, & quasi quoddam mortuum, & extinctum. Hæc sunt in summa rationes Navarri, quibus contendit, Pœnitentiarium optare non posse, ex cujus sententia idem dicendum esset de eo, qui habet præbendam Theologalem, vel legalem, quam alii vocant *doctoremalem*. Propter cujus doctoris † auctoritatem conclusio hæc, ut dicebam, probabilis est; maxima enim fuit illius tum doctrina, tum vitæ integritas, *ut patet ex Covar. lib. 1.*

var. resol. cap. 1. nu. 2. Mandos. ad reg. 19. de infir. Pinel.
v. 1. C. de bon. mat. 3. p. num. 16. in fine Vival. in Candel.
Aur. in princip. tit. de auct. Doct. & alius, quos videat si
libet apud Petr. Cened. in collect. ad jus canon. collect. 12.
num. 6. 2. par. Sed quoniam contraria sententia † me- 11
 lioribus, ni fallor, nititur rationibus, & libentius ad-
 hæreo quam & ipse Navar. in scholis disputando te-
 neri posse fateri videtur, *d. conf. 14. num. 1.* & servaram
 audio hic Mediolani in ecclesia S. Nazarii, in qua qui
 prius Theologalem præbendam obtinebat, aliam o-
 pravit, ea simul cum onere, & officio legendi dimissa,
 quæ deinde alteri collata fuit. Illud enim regulare est,
 ut inferius dicam, antiquiores canonicos optare pos-
 se, & patet ex ipso rex. *d. c. si. de cõsuet. in 6.* ergo omnes
 optare poterunt; nam & indefinita æquipollet uni-
 versali, & ubi lex non distinguit, nec nos distinguere
 debemus, nisi manifesta nos cogat ratio; *jurib. vulg.* in
 hoc autem casu nulla nos cogit ratio, ut contrarium
 sentiamus. Non prima, dicimus enim Pœnitentia-
 rium optando † non modo non dividere, aut unire be- 12
 neficia, de quo loquuntur illa jura, sed neque etiam
 officium à beneficio dividit, aut unit cum beneficio;
 dimittit enim præbendam simul cum officio, & onere
 annexo. Ex quo etiam patet solutio secundæ rationis
 quicquid enim sit, an canonicus simplex habeat suc-
 cessorem, *de quo per Dd. d. c. quod sicut, Ant. Burg. in c.*
cum omnes, nu. 67. & seqq. ubi Andr. ab Exe. num. 84.
& Ferret. num. 10. cum seqq. de constit. Fel. c. quoniam
Abbas, nu. 5. de off. deleg. Abb. in c. ex literis, de probat.
Imol. & Gemin. in c. statutum, de rescript. in 6. Ex qui-
 bus multi censent canonicum successorem habere;
 certe in hoc casu Pœnitentiarius nullum damnum af-
 fert, aut præbendæ suæ, aut successori, sed aliam optan-
 do sive majorem, sive minorem, ille, cui confertur, ea
 præbendam, quam ipse obtinebat, habebit onus, & offi-
 cium Pœnitentiarii. Non obstat tertia; dispar enim
 est ratio cum in eo, qui præbendam, quam Pœnitentia-
 ria vocant, vel etiam Theologalem aut legalem, obti-

- nerere vult, certæ qualitates requirantur, quæ diligenter examinandæ sunt juxta ea, quæ supra cap. 3. q. 6. dicebamus. Non urget demum quarta & ultima ratio Navar. nam officium potius ipsum, & onus Pœnitentiarii habet se sicut accessorium, & quoddam mortuum, & extinctum respectu præbendæ, quam contra. Neque huic rei obstat, quod præcipit Concil. Trident. **13** *sess. 24. cap. 8. de reform.* ut † Pœnitentiarius instituat ab Episcopo in cathedralibus ecclesiis, cum unione præbendæ proxime vacaturæ; sicut antea *sess. 5. cap. de reform.* decreverat in munere Theologici, seu lectionis sacrae scripturarum, quod in cathedralibus insignibus ubi nulla præbenda, vel stipendium deputatum reperiretur pro ea lectione, præbenda prima vacatura quomodocumq; præterquam ex causa resignationis, ad eum usum ipso facto constituta & deputata intelligeretur; quibus verbis videtur prius præsupponi officium illud, & munus Pœnitentiarii, vel Theologi, cui deinde uniatur & applicetur præbenda quasi accessoria. Non obstant inquam ea verba, nam illud solum intendit concilium, præbendam aliquam cum tali munere connectere; ita ut si non vacaret ulla præbenda statim institueretur officium; quod si jam vacaret præbenda, procul dubio potuisset Episcopus juxta mentem etiam concilii præbendæ vacanti officium **14** ipsum unire & annectere; neque semper unio † ita fit ut quod unitur, alteri accedat, ut patet ex d. cap. *sicut unire, de excess. prelat. & cap. quod translationem, de off. leg. & not. Petrus de Perus. tract. de union. cap. 1. & Cucch. in Instit. Canon. lib. 2. tit. 9. vers. diversis autem modis unio fieri solet.* Sed de his satis.

QUARTA CONCLUSIO. Certum est, jus optandi

- 15** di † primo spectare ad antiquiores canonicos, *tex. d. c. fin. in verbo antiquiores, ubi gloss. & ceteri de consuet. in 6. & alii Dd. omnes quotquot aliquid de optibus scripserunt.* Intelligitur autem † de antiquioribus non ætate, sed receptione: ita gloss. d. *verbo, antiquiores, & ibi omnes, idemq; colligitur ex Rot. decis. 2.*

& 3. *ibiq;* *Add. de consuet. in no. sed clarius id vult Rot. decis. 6. num. 2. de consuet. in antiquior. & decis. 411. nu. 2. 1. par. in noviss. divers. Falcon. in tract. de reservat. benef. effect. 49. Thom. Zerol. in Praxi Episc. verbo, canonica, vers. ad 7. conclus. ult. Mil. in Repert. verbo, consuetudo per quam disponitur. il. 1. post Rom. cons. 227. Allegat Gemin. tex. in c. querus, de atat. & qual scd nihil ad rem allegat quoque ipse, & alii c. statuimus de major. & obed. sed potius facere videtur in contrarium, dum disponit, quod † qui major est ordine, licet sit postea 17 receptus, in portione percipienda, potior sit, & aliis antecedit; cui tamen responderur, procedere illum tex. in distributione facienda de fructibus, non autem in concessione ipsius præbendæ, ut ibi inter ceteros, not. gloss. in verbo, potiorem, ubi etiam solvit alia jura, quæ huic ipsi interpretationi de antiquioribus receptione, immo & toti conclusioni obstare videbantur: deinde responderur, non obstare illum textum, cum non loquatur de antiquioribus, sed de majoribus. Demum cum loquatur de majoribus ordine, & disponat, ut præferantur in portionibus, forsân locum habere poterit in iis distributionibus, quæ inter omnes ordines canonicorum distribuuntur: optatio autem regulariter fit inter eos, qui ejusdem ordinis sunt, ut dicam inf. cap. seq. quest. 2. Melius ergo & magis ad rem allegari possunt ea jura, quibus gloss. d. c. si verbo, antiquiores, & ibi ceteri, nosque sup. cap. 2. quest. 1. ostendimus, hanc consuetudinem optandi esse rationabilem, & æquitati inniti; loquuntur enim ea jura de iis, qui majora servitia in ecclesia exhibuerunt. Non negaverim tamen consuetudine induci posse, ut in optione † præferantur antiquiores ætate, vel majores 18 ordine, ut tradit gloss. d. verbo, antiquiores, & sequuntur ibi ceteri; & tunc pro majoribus ætate erit bonus tex. in c. quanto, de translat. Episc. & l. semper, ff. de jur. immunit. & d. c. querus, de atat. & qual. ordin. cum aliis quæ affert las. cons. 192. colum. 1. & 2. vol. 2. Rol. cons. 95. nu. 13. volum. 4. & Prob. Addit. ad Io. Monach. d. c.*

fin. num. 35. & seqq. Pro majoribus ordine erit optimus tex. d. c. statuimus: idemq; de consuetudine, quæ habere aliam æquitatem, tradit gloss. & Dd. d. verbo, antiquiores, exemplificatq; ibi Jo. An. Gem. & Franc.

19 si detur optio doctoribus, quorum ꝑ ordo est præcipuus, o. cum ex injuncto, de heret. c. super, d. mag. c. de multa, de praben. vel filiis Principum, aliisque insignibus personis, d. c. de multa, c. ne aliqui, de priv. & clem. presenti, de bapt. cum similib. Præterea restringi potest principalis hæc conclusio per ea, quæ dicimus inf. q. seq. concl. 2. illatione 3.

QUÆRO SECUNDO, An excommunicatus possit optare?

- 20 Respondeo ꝑ quod sic: ita voluerunt Dom. de Rot. decis. 5. num. 1. de concess. praben. in no. Cassad. decis. 17. num. 5. de praben. Franc. Marc. decis. Delphin. 1259. num. 41. par. idem voluit Paris cap. dilecti, colum. 1. de except. Gem. d. c. fin. §. fin. num. 4. & ibi Franc. in princip. num. 6. & Rebus. in c. postulatus, num. 132. de cler. excom. ministr. Æn. Falcon. in tract. de reservat. q. 1. in 5. effect. & Sig. de pens. q. 63. ubi hanc communem opinionem
- 21 dicit. Contrarium ꝑ tamen tenere videntur, Add. Rot. d. decis. 5. post Petr. de Perus. in c. referente, de praben. qua reper. est in ejus tract. de permut. benef. & in met Rot. decis. 8. num. 10. de sent. excom. in antiq. & Franc. in d. tract. de reserv. benef. q. 4. effect. 5. num. 3. Præ
- 22 qua opinione facit primo, quod excommunicatus ꝑ non facit suos fructus præbendæ, iisque privatur, ut habetur in c. pastoralis, §. verum, de appell. multo verominus poterit optare præbendam, cum sit res spiritualis, vel saltem spirituali annexa, ut not. Archid. in c. gratia, in princ. de rescript. in 6. Secundo, quia ꝑ collatio beneficii excommunicato facta nulla est, c. postulatus, cum ibi not. per Dd. de cler. excom. ministr. & not. Rot. decis. 5. de sent. excom. in antiq. Cassad. d. decis. 17. num. 6. de praben. late Staphil. de lit. grat. & justit. tit. de vi effect. claus. in princip. num. 9. Tertio, facit tex. d. c. referente, ubi in specie disponitur, excommunicatum optare